

Sygn. akt II C 802/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 grudnia 2017 roku

Sąd Rejonowy dla Łodzi-Widzewa w Łodzi, II Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSR A. Z.

Protokolant: staż. M. Ż.

po rozpoznaniu w dniu 28 listopada 2017 roku w Łodzi

na rozprawie

sprawy z powództwa Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo – Kredytowej im. F. S. z siedzibą w G.

przeciwko W. S.

o zapłatę kwoty 26.996,75 zł

1. zasądza od W. S. na rzecz Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo – Kredytowej im. F. S. z siedzibą w G. kwotę 26.996,75 zł (dwadzieścia sześć tysięcy dziewięćset dziewięćdziesiąt sześć złotych siedemdziesiąt pięć groszy) z odsetkami umownymi w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP od dnia 22 sierpnia 2012 roku do dnia zapłaty, z tym zastrzeżeniem, że od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty odsetki te nie mogą przekraczać dwukrotności wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie, a odpowiedzialność W. S. tym w zakresie ma charakter solidarny z odpowiedzialnością J. S. (1), w stosunku do którego uprawomocnił się nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 24 października 2012 roku, wydany przez Referendarza Sądowego Sądu Rejonowego w K. w sprawie o sygnaturze akt I (...)

2. zastrzega pozwanej W. S. prawo do powołania się w toku postępowania egzekucyjnego prowadzonego na podstawie niniejszego wyroku na ograniczenie odpowiedzialności do wartości stanu czynnego spadku po M. S. (1), który zgodnie z postanowieniem Sądu Rejonowego dla Łodzi-Widzewa w Łodzi z dnia 2 grudnia 2016 roku, wydanym w sprawie o sygnaturze akt (...)nabyła z dobrodziejstwem inwentarza;

3. nie obciąża pozwanej obowiązkiem zwrotu kosztów procesu na rzecz powoda.

Sygnatura akt II C 802/13

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 22 sierpnia 2012 roku, skierowanym do Sądu Rejonowego w Kutnie, Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo-Kredytowa im. F. S. w G. wniosła o orzeczenie nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym, aby pozwani E. C., J. S. (1) i W. S. zapłacili solidarnie na rzecz powoda kwotę 26.996,75 zł z odsetkami umownymi w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP w stosunku rocznym od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz koszty postępowania.

W uzasadnieniu podniesiono, iż w dniu 1 kwietnia 2009 roku powód udzielił M. S. (1) pożyczki w kwocie 17.000 zł. Pożyczkodawca nie spłacał rat pożyczki i zmarł w dniu 6 września 2009 roku, w wyniku czego ustało jego członkostwo w Spółdzielczej Kasie Oszczędnościowo-Kredytowej im. F. S. z siedzibą G., a roszczenie o zwrot pożyczki stało się

wymagalne. Nie zostało przeprowadzone postępowanie o stwierdzenie nabycia spadku po M. S. (1). Pożyczkobiorca pozostawił córkę E. C. oraz wnuki J. S. (1) i W. S., którzy jako spadkobiercy pożyczkobiorcy stali się dłużnikami solidarnymi powoda w zakresie niezapłaconej przez spadkodawcę pożyczki. Mimo wezwań do zapłaty pozwani nie zaspokoiili żądania powoda. Na kwotę dochodzoną pozwem składają się: kapitał w kwocie 16.331,99 zł i odsetki w wysokości 10.664,76 zł.

(pozew k.2-4)

W dniu 24 października 2012 roku Referendarz sądowy Sądu Rejonowego w K. I Wydziału Cywilnego wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym uwzględniający w całości żądanie pozwu oraz orzekł o kosztach postępowania. Odpis nakazu doręczono przedstawicielowi ustawowemu W. S. w dniu 19 listopada 2012 roku, a E. C. w dniu 16 listopada 2012 roku.

(nakaz k.32, dowody doręczenia k. 33-34)

W dniu 23 listopada 2012 roku E. C. złożyła sprzeciw od nakazu zapłaty. Zaskarżyła nakaz zapłaty w całości i wniosła o oddalenie powództwa. Wyjaśniła, że jej trudna sytuacja finansowa nie pozwala na spłatę zadłużenia ojca.

(sprzeciw k.36, pismo k.54)

W dniu 3 grudnia 2012 roku pełnomocnik W. S. wniósł sprzeciw od nakazu zapłaty z dnia 24 października 2012 roku, w którym zaskarżył nakaz zapłaty w całości i wniósł o oddalenie powództwa w stosunku do W. S. i zasądzenie kosztów postępowania. Podniósł zarzut niewłaściwości miejscowej Sądu Rejonowego w Kutnie oraz zarzut braku legitymacji biernej W. S. i wniósł o zawieszenie postępowania do czasu prawomocnego rozstrzygnięcia wniosku o zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych oświadczenia o przyjęciu spadku przez W. S.. Zdaniem pełnomocnika powód nie udowodnił roszczenia załączając do pozwu jedynie kserokopie dokumentów. Wskazał, iż pożyczkobiorca, jako członek powodowej spółdzielni zawarł umowę ubezpieczenia spłaty pożyczki (...). Z umowy tej ubezpieczyciel przejął odpowiedzialność względem powoda z tytułu braku spłaty pożyczki.

(sprzeciw k.39-41)

Postanowieniem z dnia 6 września 2013 roku Sąd Rejonowy w Kutnie stwierdził swoją niewłaściwość miejscową i przekazał sprawę Sądowi Rejonowemu dla Łodzi – Widzewa w Łodzi II Wydziałowi Cywilnemu.

(postanowienie k.69)

Postanowieniem z dnia 7 listopada 2013 roku Sąd zawiesił postępowanie w sprawie na podstawie art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c. do czasu prawomocnego zakończenia postępowania w sprawie o sygnaturze akt II Ns 2053/12 Sądu Rejonowego dla Łodzi – Widzewa w Łodzi, z wniosku W. S. o zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych oświadczenia o przyjęciu spadku po M. S. (1).

(postanowienie k.84)

W odpowiedzi na sprzeciw pełnomocnik powoda wniósł o zawieszenie postępowania wobec W. S. do czasu prawomocnego zakończenia postępowania w sprawie o uchylenie się od niezłożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku. W razie nieuwzględnienia wniosku podtrzymał dotychczasowe stanowisko w sprawie.

(odpowiedź na sprzeciw k.94-96)

W piśmie z dnia 31 grudnia 2013 roku pełnomocnik powoda, w związku z uchyleniem się przez E. C. od skutków prawnych nie złożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku po M. S. (1), cofnął pozew przeciwko tej pozwanej i wniósł o nieobciążanie kosztami postępowania.

(pismo k.121)

W piśmie z dnia 17 stycznia 2014 roku oraz dnia 28 marca 2014 roku pełnomocnik powoda cofnął oświadczenie o cofnięciu powództwa zawarte w piśmie z dnia 31 grudnia 2013 roku wobec powzięcia informacji dającej podstawę do wniesienia skargi o wznowienie postępowania i wniesienia takiej skargi w przedmiocie wznowienia postępowania o zatwierdzenie uchylecia się od skutków prawnych nie złożenia w terminie oświadczenia odrzuceniu spadku przez E. C..

(pisma k.125, k.139, k.148)

Postanowieniem z dnia 7 kwietnia 2014 roku Sąd podjął zawieszono postępowanie.

(postanowienie k.152)

W piśmie z dnia 6 maja 2014 roku pełnomocnik W. S. podtrzymał dotychczasowe stanowisko w sprawie. Wyjaśnił, że matka małoletniej pozwanej uzyskała zgodę Sądu rodzinnego na odrzucenie spadku po M. S. (1) i na rozprawie w dniu 13 lutego 2014 roku Sąd Rejonowy dla Łodzi – Widzewa w Łodzi przyjął od matki małoletniej oświadczenie o odrzuceniu w imieniu małoletniej spadku po M. S. (1). Pozwana została zatem wyłączona z kręgu spadkobierców ustawowych zmarłego i nie posiada legitymacji biernej w sprawie. Wskazał, iż brak jest podstaw do obciążenia pozwanej odsetkami karnymi i umownymi karnymi od dnia wytoczenia powództwa z tytułu postawienia kredytu w stan natychmiastowej wykonalności z chwilą śmierci M. S. (1). Pozwanej nie wiąże bowiem regulamin udzielania kredytów i pożyczek.

(pismo pełnomocnika k.160-161)

W piśmie z dnia 24 czerwca 2014 roku pełnomocnik powoda wniósł o zawieszenie postępowania w sprawie do czasu prawomocnego zakończenia postępowania o stwierdzenie nabycia spadku po M. S. (1).

(pismo k.171)

Postanowieniem z dnia 27 sierpnia 2014 roku Sąd zawiesił postępowanie w sprawie na podstawie art. 177 § 1 pkt 1 k.p.c. do czasu prawomocnego zakończenia postępowania w sprawie o stwierdzenie nabycia spadku po M. S. (1).

(postanowienie k.177-178)

Postanowieniem z dnia 14 marca 2017 roku Sąd podjął zawieszono postępowanie.

(postanowienie k.216)

W piśmie procesowym z dnia 6 kwietnia 2017 roku pełnomocnik powoda cofnął powództwo w zakresie należności głównej i odsetek ze zrzeczeniem się roszczenia w stosunku do pozwanej E. C..

(pismo pełnomocnika k.220)

Zarządzeniem z dnia 19 kwietnia 2017 roku, doręczonym w dniu 26 kwietnia 2017 roku, Sąd udzielił pełnomocnikowi pozwanej terminu 14 dni na: złożenie pisma procesowego, w którym sprecyzuje aktualne stanowisko pozwanej w sprawie – pod rygorem zwrotu pisma oraz zgłoszenie wszelkich twierdzeń, zarzutów i dowodów pod rygorem ich pominięcia jako spóźnionych.

(zarządzenie k.226, dowód doręczenia (...) w systemie)

W piśmie procesowym z dnia 11 maja 2017 roku pełnomocnik pozwanej W. S. oświadczył, że sprawie nie zostało udowodnione, aby powód wypłacił kwotę pożyczki. W przypadku, gdyby Sąd uznał roszczenie za zasadne wniósł o ograniczenie w wyroku na podstawie art. 319 k.p.c. odpowiedzialności W. S. do wysokości wartości stanu czynnego spadku po M. S. (1) i nieobciążanie pozwanej kosztami procesu. Podniósł, że spłata pożyczki była zabezpieczona

umową ubezpieczenia zawartą z ATUT, a M. S. (1) dokonał na rzecz powoda cesji praw z umowy ubezpieczenia. Zatem powodowi na podstawie umowy cesji przysługuje prawo zaspokojenia od ubezpieczyciela. Wniósł o nieobciążanie pozwanej kosztami procesu na podstawie przepisu art.102 k.p.c., wskazując, że pozwana jest małoletnia i pozostaje na utrzymaniu rodziców. Ojciec pozwanej otrzymuje wynagrodzenia za pracę w kwocie 2.000 zł miesięcznie, a matka jest osobą bezrobotną bez prawa do zasiłku.

(pismo pełnomocnika pozwanej k.227-228)

W piśmie procesowym z dnia 14 czerwca 2017 roku pełnomocnik powoda podkreślił, że kwestia zasadności odmowy wypłaty świadczenia przez ubezpieczyciela w związku ze śmiercią M. S. (1) pozostaje bez znaczenia dla rozstrzygnięcia, gdyż przedmiotem badania w niniejszej sprawie nie jest to, czy zgon pożyczkobiorcy był objętych ochroną ubezpieczeniową, jakie są strony tej umowy i jej zakres. Wskazane kwestie stanowią przedmiot badania w odrębnym postępowaniu cywilnym dotyczącym roszczeń z tytułu umowy ubezpieczenia. Pokreślił, iż umowa ubezpieczenia nie zwalnia dłużnika z długu. Umowa ubezpieczenia zawierana jest między zakładem ubezpieczeń, a ubezpieczającym i stroną tego stosunku prawnego nie jest wierzyciel. Zakład ubezpieczeń jest uprawniony do spełnienia świadczenia wynikającego z umowy ubezpieczenia na ręce wierzyciela, ale nie wstępuje automatycznie w przypadku zaistnienia zdarzenia określonego w umowie ubezpieczenia w miejsce ubezpieczającego. Natomiast, wierzyciel posiada uprawnienia do dochodzenia swoich należności od zakładu ubezpieczeń bądź dłużników spadku według swojego uznania, a pomiędzy nimi zachodzi tzw. solidarność nieprawidłowa (odpowiedzialność in solidum).

(pismo pełnomocnika powoda k.234-236)

Postanowieniem z dnia 26 czerwca 2017 roku Sąd umorzył postępowanie w stosunku do pozwanej E. C..

(postanowienie k. 281-282)

W piśmie procesowym z dnia 28 lipca 2017 roku pełnomocnik pozwanej wniósł o zwolnienie pozwanej od kosztów sądowych, a także o jej nieobciążanie kosztami procesu na podstawie przepisu art.102 k.p.c.. Kwestionował wysokość żądanych przez powoda odsetek. Argumentował, że postawienie kredytu w stan natychmiastowej wykonalności wymaga złożenia oświadczenia o wypowiedzeniu umowy. Wypowiedzenie umowy jest oświadczeniem woli, które do chwili obecnej nie zostało złożone, dlatego brak jest podstaw do żądania odsetek w wysokości innej niż ustawowe. Pełnomocnik pozwanej wskazał, iż dochodzenie przez powoda zapłaty długu w niniejszej sprawie jest nadużyciem prawa podmiotowego, co powoduje, iż działanie uprawnionego nie jest uważane za wykonywanie prawa i nie korzysta z ochrony. Podniósł, że powód o zgonie M. S. (1) dowiedział się niezwłocznie po jego śmierci. Pierwsza rata po śmierci kredytobiorcy winna być zapłacona w dniu 21 września 2009 roku. Zaś, powód czekał niemal do ostatniego dnia przedawnienia raty wrześniowej wzywając małoletnią do zapłaty w dniu 02 lipca 2012 roku, a następnie w sierpniu składając pozew. Pełnomocnik pozwanej zarzucił, że powód nie poinformował pozwanej o treści umowy ubezpieczenia i stanowisku ubezpieczyciela doprowadzając do przedawnienia roszczeń spadkobierców w stosunku do ubezpieczyciela. O warunkach ubezpieczenia pozwana dowiedziała się z przedłożonej w 2017 roku umowy ubezpieczenia, a roszczenia z umowy ubezpieczenia przedawniają się z upływem 3 lat. Takie postępowanie powoda narusza zasady współzycia społecznego, bowiem uniemożliwiło pozwanym dochodzenie ubezpieczenia z tytułu niespłaconej części kredytu. Roszczenie zostało skierowane do małoletniej, która nie ma żadnego majątku ani wpływu na spadkobranie.

(pismo pełnomocnika pozwanej k.285-287)

W piśmie z dnia 8 września 2017 roku pełnomocnik powoda kwestionował argumentację podniesioną przez pełnomocnika pozwanej w piśmie z dnia 28 lipca 2017 roku. Podkreślił, iż zdarzeniem powodującym postawienie całego niespłaconego zadłużenia w stan wymagalności była śmierć pożyczkobiorcy M. S. (1). Umowę można wypowiedzieć tylko i wyłącznie stronie tejże umowy. Niezbędnym jest przy tym doręczenie stronie oświadczenia w przedmiocie wypowiedzenia, co nie jest możliwe w przypadku śmierci pożyczkobiorcy. Wskazał, że zadłużenie obciążające pozwaną na skutek spadkobrania jest wymagalne w całości bez potrzeby kierowania oświadczenia o

wypowiedzeniu. Podniósł, że pożyczka nie jest świadczeniem okresowym, co czyni niezasadnym ewentualny zarzut przedawnienia części rat. Zdaniem pełnomocnika powoda bezpodstawne są również twierdzenia strony pozwanej w zakresie naruszenia przez powoda art. 5 k.c. poprzez dochodzenie spłaty pożyczki od spadkobierczyni M. S. (1). Wskazał, że przedstawiciele ustawowi małoletniej pozwanej nie podjęli żadnych czynności celem odrzucenia spadku w imieniu małoletniej, jak również nie odnieśli się do wezwania do zapłaty i nie podjęli żadnych kroków celem dochodzenia roszczeń od ubezpieczyciela.

(pismo pełnomocnika powoda k.296-297)

Postanowieniem z dnia 23 października 2017 roku Sąd oddalił wniosek pozwanej o zwolnienie od kosztów sądowych w całości.

Na rozprawie w dniu 28 listopada 2017 roku pełnomocnik pozwanej W. S. wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie zwrotu kosztów procesu. W ramach zarzutu z art. 5 k.c. podniósł, iż zawarta umowa kredytu konsumenckiego jest niezgodna z dobrymi obyczajami i dotknięta wadą w postaci wyzysku, gdyż powód wykorzystał przymusową sytuację zaciągania kredytu u spadkodawcy. Wskazał, że wzorzec umowy został sporządzony przez powoda. Wyjaśnił, że zarzut ten został podniesiony dopiero na rozprawie, bowiem potrzeba jego powołania powstała w październiku 2017 roku po otrzymaniu ostatecznego pisma powoda. Nie kwestionował okoliczności, że podpis pod umową kredytu konsumenckiego został nakreślony przez spadkodawcę.

(stanowisko pełnomocnika pozwanej – protokół rozprawy k.306 – 307, nagranie 00:01:39-00:21:43, 00:23:55-00:26:34)

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 24 marca 2009 roku M. S. (1) wystąpił do Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej im. F. S. z siedzibą w G. o przyznanie pożyczki w kwocie 17.000 zł.

(dowód: wniosek o pożyczkę k.253-256)

Uchwałą Zarządu Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej im. F. S. z siedzibą w G. z dnia 1 kwietnia 2009 roku, M. S. (1), na swój wniosek złożony w tym samym dniu, został przyjęty w poczet członków Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej im. F. S. z siedzibą w G..

(dowód: deklaracja wraz z uchwałą k.108 i k.242)

W dniu 1 kwietnia 2009 roku M. S. (1) zawarł ze Spółdzielczą Kasą Oszczędnościowo-Kredytową im. F. S. w G. umowę pożyczki konsumenckiej nr (...). Zgodnie z punktem 1 umowy powódka udzieliła pożyczkobiorcy pożyczki w kwocie 17.000 zł na okres od dnia 1 kwietnia 2009 roku do 1 listopada 2013 roku na warunkach określonych niniejszą umową i Regulaminem udzielania kredytów i pożyczek (...) im (...) - zwanym dalej Regulaminem, stanowiącym załącznik nr 1 do niniejszej umowy. Pożyczka została udzielona na cel mieszkaniowy. Z udzielonej pożyczki (...) potrącił prowizję z tytułu udzielenia pożyczki w wysokości 4,88% kwoty pożyczki, to jest kwotę 830,00 zł (pkt 3 umowy). Opłata przygotowawcza za rozpatrzenie wniosku o przyznanie pożyczki oraz za przygotowanie i zawarcie umowy wynosiła 20 zł. Zgodnie z pkt 5 umowy pożyczka oprocentowana była według zmiennej stopy procentowej ustalonej przez Zarząd (...), wynoszącej w dniu zawarcia umowy 17,25 % w skali roku. Maksymalna stopa procentowa nie mogła przekraczać czterokrotności wysokości stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego (pkt 5 umowy). Całkowity koszt pożyczki wynosił 8.570,99 zł, a rzeczywista roczna stopa oprocentowania 21,74 % (pkt 9 umowy). Pożyczkobiorca zobowiązany był do spłaty pożyczki wraz z należnymi odsetkami w ratach, zgodnie z harmonogramem spłat stanowiącym załącznik do umowy, w terminie do dnia 1 listopada 2013 roku (pkt 10 i 11 umowy). Wpłaty dokonywane na poczet spłaty pożyczki (...) miał prawo zaliczyć w pierwszej kolejności na: koszty windykacji, w tym opłaty za upomnienia i wezwania do zapłaty, prowizje i opłaty, odsetki od kapitału przeterminowanego, kapitał

przeterminowany, odsetki za okresy obrachunkowe, kapitał (pkt 12 umowy). Zabezpieczeniem spłaty udzielonej pożyczki była cesja z umowy ubezpieczenia A.

Zgodnie z umową, w przypadku, kiedy zabezpieczeniem spłaty pożyczki jest ubezpieczenie spłaty pożyczki lub cesja z umowy ubezpieczenia, pożyczkobiorca jest obowiązany do opłacania składek w całym okresie obowiązywania niniejszej umowy i dokonywania każdorazowo w przypadku zawierania kolejnej umowy ubezpieczenia cesji z umowy ubezpieczenia na rzecz (...). W przypadku nieopłacania składek przez pożyczkobiorcę, (...) zastrzega sobie prawo do opłacania składek za pożyczkobiorcę oraz obciążenia pożyczkobiorcy kosztem opłaconych składek (pkt 16 umowy). Pożyczkobiorca zobowiązany był do zapłaty łącznej kwoty wszystkich kosztów i opłat w wysokości 9.788,49 zł (pkt 21 umowy). W przypadku nieterminowej spłaty pożyczki, należność z tego tytułu staje się w dniu następnym należnością przeterminowaną. Od niespłaconego w całości lub w części kapitału, a od dnia wniesienia powództwa od całości zadłużenia, pobierane są odsetki wg stopy procentowej obowiązującej w danym okresie dla pożyczek przeterminowanych, wynoszącej na dzień zawarcia umowy 21,00%. (...) może dokonać zmiany wysokości odsetek dla pożyczek przeterminowanych w przypadkach określonych w pkt. 5 niniejszej umowy, z tym zastrzeżeniem, że maksymalna stopa procentowa nie może przekraczać czterokrotności wysokości stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego (pkt 23 umowy).

Zgodnie z pkt 26 umowy (...) był uprawniony do wypowiedzenia umowy z 30-dniowym terminem wypowiedzenia i postawienia całej pożyczki wraz z odsetkami w stan natychmiastowej wymagalności w przypadku stwierdzenia, że warunki udzielenia pożyczki nie zostały dotrzymane, a także w przypadku, gdy pożyczkobiorca nie zapłacił w terminach określonych w umowie pełnych rat pożyczki za co najmniej dwa okresy płatności, po uprzednim wezwaniu pożyczkobiorcy listem poleconym do zapłaty zaległych rat, w terminie nie krótszym niż 7 dni od otrzymania wezwania pod rygorem wypowiedzenia umowy.

M. S. (1) podpisując pożyczkę pokwitował odbiór załącznika numer 1 do umowy w postaci Regulaminu udzielania kredytów i pożyczek w (...), załącznika numer 2 w postaci planu spłaty pożyczki, a także zestawienia szacunkowych kosztów postępowania sądowego i egzekucyjnego, do poniesienia których zobowiązany będzie pożyczkobiorca w przypadku skierowania sprawy na drogę postępowania sądowego, wzoru oświadczenia o odstąpieniu od umowy oraz tabeli opłat (...) im. (...)

Zgodnie z § 24 ust. 2 regulaminu udzielania kredytów i pożyczek Spółdzielczej (...) od niespłaconego w całości lub części kapitału, a od dnia wniesienia powództwa od całości zadłużenia, pobierane są odsetki w/g stopy procentowej obowiązującej w danym okresie dla należności przeterminowanych. Wysokość stopy procentowej dla należności przeterminowanych ustala w drodze uchwały Zarząd Kasy, z tym zastrzeżeniem, że maksymalna stopa procentowa dla należności przeterminowanych nie może w stosunku rocznym przekraczać czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP. Zmiana wysokości stóp procentowych dla należności przeterminowanych może nastąpić w przypadkach określonych w § 31 ust. 1 regulaminu. Zgodnie § 28 regulaminu spłatę należności z tytułu umowy Kasa zalicza przede wszystkim w następującej kolejności na: koszty windykacji, w tym opłaty za upomnienia i wezwania do zapłaty, prowizje i opłaty, odsetki od kapitału przeterminowanego, kapitał przeterminowany, wymagalne odsetki za okresy obrachunkowe, kapitał. Ponadto stosowanie do § 29 regulaminu w razie ustania członkostwa roszczenie o spłatę zadłużenia staje się wymagalne z dniem ustania członkostwa. Zarząd Kasy może postanowić inaczej w szczególnie uzasadnionych wypadkach.

Zgodnie z uchwałą (...) nr (...) z dnia 12 maja 2009 roku dla pożyczek udzielonych od 20 lutego 2006 roku włącznie oraz zobowiązań objętych restrukturyzacją od dnia 13 maja 2009 roku wysokość stopy procentowej dla należności przeterminowanej wynosi czterokrotność stopy kredytu lombardowego NBP.

Zgodnie § 15 statutu (...) członkostwo w kasie ustaje na skutek: wystąpienia członka, wykluczenia członka, wykreślenia członka, śmierci członka.

(dowód: umowy pożyczki k.238-241, statut k.100-107 i k.271-277, kserokopia uchwały k.27, plan spłaty pożyczki k.109-110 i to samo k. 243-244, regulamin k.258-260)

Pożyczka miała być spłacana w 55 miesięcznych ratach: pierwsze 54 raty w kwotach po 449,47 zł i ostatnia rata w wysokości 797,22 zł.

(dowód: plan spłaty pożyczki k. 109-110 i to samo k.243-244)

W dniu 1 kwietnia 2009 roku Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo-Kredytowa im. F. S. w G. wypłaciła na rzecz M. S. (1) kwotę 16.170 zł tytułem pożyczki, z czego kwotę 6.600 zł na rzecz pożyczkobiorcy, kwotę 1.217,50 zł na ubezpieczenie A. i wpisowe do Towarzystwa (...), kwotę 900 zł tytułem spłaty karty w (...) Bank (...) Spółce Akcyjnej, kwotę 7.417 zł tytułem całkowitej spłaty kredytu w (...) Bank (...) Spółce Akcyjnej.

(dowód: dyspozycje wypłat k.248-252, historia operacji k.245-247)

W dniu 1 kwietnia 2010 roku, w związku z zawarciem przedmiotowej umowy pożyczki, M. S. (1) przystąpił do Grupowego (...) Następstw Nieszczęśliwych Wypadków A. . Ubezpieczenie obejmowało zgon ubezpieczonego w następstwie nieszczęśliwego wypadku, zawału serca, udaru mózgowego oraz całkowitą trwałą utratę zdolności ubezpieczonego do pracy w następstwie nieszczęśliwego wypadku, a także zryczałtowaną kwotę dziennego świadczenia szpitalnego z tytułu pobytu ubezpieczonego w szpitalu w następstwie nieszczęśliwego wypadku. Ubezpieczenie obejmowało okres od 2 kwietnia 2009 roku do 1 listopada 2013 roku.

Zgodnie z ogólnymi warunkami ubezpieczenia, nieszczęśliwy wypadek stanowiło nagle zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną, w wyniku którego ubezpieczony niezależnie od swej woli, doznał uszkodzenia ciała, rozstroju zdrowia lub zmarł.

(dowód: kserokopia deklaracji zgody k.113 i to samo k. 262 i k.298, ogólne warunki grupowego ubezpieczenia następstw nieszczęśliwych wypadków ATUT k.263-270)

M. S. (1) dokonał cesji wierzytelności z tytułu umowy ubezpieczenia na rzecz Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej im. F. S. w G..

(okoliczność bezsporna, także umowa pożyczki k.238-241)

M. S. (1) zmarł w dniu 6 września 2009 roku.

(dowód: kserokopia odpisu skróconego aktu zgonu k. 8)

Postanowieniem z dnia 2 grudnia 2016 roku, wydanym w sprawie o sygnaturze akt II Ns 795/14, Sąd Rejonowy dla Łodzi – Widzewa w Łodzi, II Wydział Cywilny stwierdził, że spadek po M. S. (1), synu C. i S., zmarłym w dniu 6 września 2009 roku w Ł., ostatnio stale zamieszkałym w Ł., na podstawie ustawy nabyli: syn Z. S. (syn M. i J.), syn M. S. (2) (syn M. i J.), wnuczka W. S. (córka P. i J.), wnuk J. S. (1) (syn I. i E.) i prawnuk A. G. (syn M. i A.) po 1/5 (jednej piątej) części każde z nich z dobrodziejstwem inwentarza.

(dowód: postanowienie k.215 i k.229, kserokopie: odpisów skróconych aktów urodzenia k.9-10, kserokopie wypisów aktów notarialnych Rep A nr (...)k.12-12 v., Rep A nr (...)k. 13-13 v., odpis skrócony aktu urodzenia k.57, postanowienie k.90)

Pismami z dnia 2 lipca 2012 roku Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo-Kredytowa im. F. S. w G. wezwała J. S. (1) i W. S. do zapłaty kwoty 26.549,30 zł tytułem zwrotu świadczenia wynikającego z udzielonej M. S. (1) pożyczki nr (...) w terminie 7 dni.

(dowód: wezwania do zapłaty k.20, k.22 dowody nadania k. 21 i k. 23)

Zadłużenie M. S. (1) na dzień 22 sierpnia 2012 roku opiewało na kwotę 26.996,75 zł, tym kwota 16.331,99 zł z tytułu kapitału, kwota 123,50 zł z odsetek umownych i kwota 10.541,26 zł z tytułu odsetek karnych.

(dowód: raport spłaty k.24, zestawienie operacji k.111-111 v. i k.245-247)

Pismem z dnia 14 grudnia 2009 roku Towarzystwo (...) Wzajemnych Spółdzielczych Kas Oszczędnościowo - Kredytowych odmówiło wypłaty świadczenia z tytułu zgonu M. S. (1) argumentując, iż na podstawie dokumentacji zgromadzonej w trakcie rozpatrywania roszczenia nie wykazano, że zgon ubezpieczonego nosił cechy nieszczęśliwego wypadku, zawału serca lub udaru mózgu.

(dowód: pismo k.114 i k.261)

W. S. pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym z rodzicami J. S. (2) i P. S.. Rodzina zamieszkuje w lokalu komunalnym. Matka pozwanej J. S. (2) jest zarejestrowana jako bezrobotna bez prawa do zasiłku. Ojciec pozwanej jest zatrudniony na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony w (...) sp. z o.o. w Ł. jako kontroler jakości montażu i otrzymuje z tego tytułu wynagrodzenie w wysokości około 2.470,75 zł netto miesięcznie. Rodzice małoletniej ponoszą stałe miesięczne koszty utrzymania rodziny w postaci: czynszu za mieszkanie w kwocie 198,99 zł, opłat za prąd w kwocie 132,60 zł, za gaz w kwocie 17,49 zł oraz za Internet w kwocie 39 zł. Koszt wyżywienia trzyosobowej rodziny wynosi 1.000 zł miesięcznie, a wydatki na odzież 300 zł miesięcznie. Dodatkowo rodzice małoletniej ponoszą wydatki związane z jej wypoczynkiem i rozrywką w kwocie 150 zł miesięcznie i koszty jej wyposażenia szkolnego w kwocie 200 zł miesięcznie.

(dowód: decyzja k.230, oświadczenie o stanie rodzinnym majątku, dochodach i źródłach utrzymania k.288-290, zaświadczenie k.291)

Postanowieniem z dnia 15 marca 2017 roku Referendarz Sądowy Sądu Rejonowego dla Łodzi-Widzewa w Łodzi postanowił sporządzić spis inwentarza majątku spadkowego po M. S. (1), a dokonanie spisu zlecił komornikowi sądowemu.

Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym dla Łodzi-Widzewa w Łodzi M. J., w sprawie o sygnaturze akt Kmn (...), prowadzi postępowanie w przedmiocie spisu inwentarza po M. S. (1).

(dowód: wniosek k.292-292v., kserokopia postanowienia k.293-293v., kserokopia wniosku o sprostowanie k.294, kserokopia pisma k.304-305)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie powołanych wyżej dowodów w postaci dokumentów oraz ich kserokopii w trybie art. 308 k.p.c.

Dokonując ustaleń faktycznych stanowiących podstawę rozstrzygnięcia, Sąd pominął kserokopię wezwania do zapłaty wraz z dowodem nadania dotyczące E. C. (k.18-19), gdyż wobec cofnięcia powództwa w stosunku do pozwanej ze zrzeczeniem się roszczenia i umorzenia postępowania w tym zakresie, pozostawały one bez znaczenia dla rozstrzygnięcia.

Sąd pominął także kserokopie wniosków o zezwolenie na dokonanie czynności przekraczającej zakres zwykłego zarządu majątkiem dziecka oraz o zatwierdzenie uchylecia się od skutków prawnych oświadczenia o przyjęciu spadku (k.44-45) i postanowienia z dnia 5 czerwca 2013 roku (k.162-162 v.), gdyż wobec prawomocnego postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku po M. S. (1), Sąd był związany ustalonym w owym postanowieniu kręgiem spadkobierców pożyczkobiorcy.

Sąd nie uwzględnił także kserokopii regulaminu preferencyjnej linii pożyczkowej k.98-99, gdyż z treści umowy pożyczki zwartej przez powoda ze spadkodawcą nie wynika, aby regulamin ten miał zastosowanie w przedmiotowej sprawie.

Na rozprawie w dniu 28 listopada 2017 roku Sąd oddalił wniosek pełnomocnika pozwanej o dopuszczenie dowodu z zeznań świadka J. S. (2) na okoliczność braku uznania za wiążący regulaminu powoda określającego prawo powoda do pobierania odsetek karnych, zgłoszony przez pełnomocnika pozwanej w piśmie z dnia 6 maja 2014 roku oraz wniosek o dopuszczenie dowodu z przesłuchania stron na okoliczność braku uznania za wiążący regulaminu powoda określającego prawo powoda do pobierania odsetek karnych zgłoszony przez pełnomocnika pozwanej w piśmie z dnia 6 maja 2014 roku oraz o przesłuchanie w charakterze strony przedstawicielki ustawowej małoletniej pozwanej J. S. (2) na okoliczność nieposiadania przez spadkodawcę regulaminu i ogólnych warunków umów, na podstawie których został udzielony kredyt konsumencki oraz na okoliczności zgonu spadkodawcy, zgłoszony na rozprawie w dniu 28 listopada 2017 roku.

J. S. (2) występowała w niniejszej sprawie jako przedstawiciel ustawowy małoletniej pozwanej nie mogła zatem zeznawać w charakterze świadka. Z kolei, wniosek o przesłuchanie stron, w tym J. S. (2), podlegał oddaleniu jako zbędny do merytorycznego rozpoznania sprawy. Zgodnie ze wskazaną tezą dowodową strony miałyby zeznawać na okoliczności dotyczące kwestii prawnych a nie faktycznych. Zaś, oceny prawnej zgromadzonego materiału dowodowego dokonuje Sąd, a nie świadek czy strona postępowania. Ponadto, z treści umowy z dnia 1 kwietnia 2009 roku jasno wynika, iż pożyczkobiorca podpisując pożyczkę pokwitował odbiór załącznika numer 1 do umowy w postaci Regulaminu udzielania kredytów i pożyczek w (...), załącznika numer(...) w postaci planu spłaty pożyczki, a także zestawienia szacunkowych kosztów postępowania sądowego i egzekucyjnego, do poniesienia których zobowiązany będzie pożyczkobiorca w przypadku skierowania sprawy na drogę postępowania sądowego, wzoru oświadczenia o odstąpieniu od umowy oraz tabeli opłat (...) im. (...). Strona pozwana nie kwestionowała autentyczności podpisu pożyczkobiorcy pod umową. Fakt zgonu M. S. (1) wynika ze złożonego aktu zgonu oraz postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku. Z kolei, okoliczności jego śmierci pozostawały bez znaczenia dla wyrokowania w niniejszym procesie. W związku z tym brak było podstaw do prowadzenia w tym zakresie postępowania dowodowego.

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

W przedmiotowej sprawie Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo- Kredytowa im. F. S. z siedzibą w G. wnosila ostatecznie o zasądzenie od pozwanych W. S. i J. S. (1) jako spadkobierców M. S. (1) kwoty 26.996,75 zł z odsetkami umownymi w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP w stosunku rocznym od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz kosztów procesu według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego, z tytułu niespłaconej pożyczki z dnia 1 kwietnia 2009 roku udzielonej M. S. (1).

W stosunku do pozwanego J. S. (1) uprawomocnił się nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 24 października 2012 roku, wydany w sprawie o sygnaturze akt I Nc (...), przez Referendarza sądowego Sądu Rejonowego w K.

Natomiast, pozwana W. S. wniosła sprzeciw od owego nakazu zapłaty, zaskarżając go w całości i wnosząc o oddalenie powództwa. Podniosła szereg zarzutów przeciwko żądaniu pozwu, w tym zarzut braku legitymacji procesowej biernej z uwagi na ubezpieczenie pożyczki, zarzut naruszenia zasad współżycia społecznego, dobrych obyczajów oraz wyzysku.

Stosownie do treści przepisu art. 922 § 1. k.c., prawa i obowiązki majątkowe zmarłego przechodzą z chwilą jego śmierci na jedną lub kilka osób stosownie do przepisów kodeksu cywilnego.

Zgodnie z art.1012 k.c., spadkobierca może bądź przyjąć spadek bez ograniczenia odpowiedzialności za długi (przyjęcie proste), bądź przyjąć spadek z ograniczeniem tej odpowiedzialności (przyjęcie z dobrodziejstwem inwentarza), bądź też spadek odrzucić. Jak wynika z art.1031 § 1 k.c., w razie prostego przyjęcia spadku spadkobierca ponosi odpowiedzialność za długi spadkowe bez ograniczenia. Natomiast, zgodnie z § 2 art.1031 k.c., w razie przyjęcia spadku z dobrodziejstwem inwentarza spadkobierca ponosi odpowiedzialność za długi spadkowe tylko do wartości ustalonego w wykazie inwentarza albo spisie inwentarza stanu czynnego spadku.

W dniu 1 kwietnia 2009 roku M. S. (1) zawarł ze Spółdzielczą Kasą Oszczędnościowo-Kredytową im. F. S. z siedzibą w G. umowę pożyczki w wysokości 17.000 zł na okres od dnia 1 kwietnia 2009 roku do 1 listopada 2013 roku. M. S. (1) zmarł 6 września 2009 roku. Spadek po nim na podstawie ustawy nabyli: syn Z. S., syn M. S. (2), wnuczka W. S., wnuk J. S. (1), i prawnuk A. G. po 1/5 części każde z nich, z dobrodziejstwem inwentarza. W chwili śmierci pożyczkobiorcy, pożyczka zaciągnięta w dniu 1 kwietnia 2009 roku nie była jeszcze spłacona. Po M. S. (1) nie był przeprowadzony dział spadku.

Pozwana W. S. wstąpiła w prawa i obowiązki spadkodawcy na skutek dziedziczenia. Śmierć M. S. (1) spowodowała ustanie członkostwa w (...) -u, a w konsekwencji powstał obowiązek spłaty całości zadłużenia wraz z odsetkami. Zgon spadkodawcy skutkował bowiem natychmiastową wymagalnością całego zobowiązania oraz naliczaniem karnych odsetek w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP wobec nie spłacenia całej pożyczki. Wbrew stanowisku pozwanej, wobec treści statutu (...) udzielania kredytów i pożyczek w (...), dla powstania natychmiastowej wymagalności całej niespłaconej w dacie śmierci M. S. (1) części pożyczki, nie było potrzebne wypowiedzenie umowy pożyczki.

Bez wpływu na odpowiedzialność pozwanej pozostaje okoliczność ubezpieczenia pożyczkobiorcy w ramach Grupowego (...) Następstw Nieszczęśliwych Wypadków ATUT w związku z zawarciem umowy przedmiotowej pożyczki oraz cesja praw z umowy ubezpieczenia na rzecz powoda. Zawarcie takiej umowy nie wyłącza odpowiedzialności pozwanej z tytułu dziedziczenia po M. S. (1). Odpowiedzialność pozwanej i ubezpieczyciela, w przypadku gdy zajdzie zdarzenie objęte ochroną ubezpieczeniową, ma charakter odpowiedzialności in solidum i to do powoda należy wybór podmiotu, który pozywa. Do odpowiedzialności in solidum należy w drodze analogii stosować te przepisy o solidarności, które odpowiadają celowi i charakterowi danego stosunku prawnego. Chodzi tu przede wszystkim o art. 366 § 1 k.c., stosownie do którego „(...) wierzyciel może żądać całości lub części świadczenia od wszystkich dłużników łącznie, od kilku z nich lub od każdego z osobna, a zaspokojenie wierzyciela przez któregokolwiek z dłużników zwalnia pozostałych”. W realiach niniejszej sprawy, powódka mogła więc domagać się zaspokojenia długu bądź od spadkobierców pożyczkobiorcy, bądź od ubezpieczyciela, względnie od obu tych podmiotów równocześnie z zastrzeżeniem, że spełnienie świadczenia przez jeden podmiot zwalnia ze zobowiązania drugi. Na marginesie należy wskazać, iż w niniejszej sprawie pozwana nie podnosiła, aby zgon M. S. (1) nastąpił na skutek nieszczęśliwego wypadku oraz z powodu zawału serca lub udaru mózgowego, objętych ochroną ubezpieczeniową w ramach wskazanej umowy ubezpieczenia.

Niezasadny jest również zarzut naruszenia przez powoda zasad współzycia społecznego. Zgodnie z art. 5 k.c., nie można czynić ze swego prawa użytku, który by był sprzeczny ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa lub z zasadami współzycia społecznego. Takie działanie lub zaniechanie uprawnionego nie jest uważane za wykonywanie prawa i nie korzysta z ochrony.

Artykuł 5 k.c. jest jednym z przepisów k.c. zawierających tzw. klauzule generalne. Celem stanowienia przepisów je zawierających jest nadanie normom prawnym elastyczności umożliwiającej właściwe stosowanie prawa w zmieniających się warunkach społecznych i gospodarczych oraz wydawanie słusznych rozstrzygnięć w wyjątkowych przypadkach, odbiegających pod jakimś względem od sytuacji stypizowanej, opisanej w przepisach prawnych. Ogólnie ujmując, przepisy zawierające klauzule generalne służą przede wszystkim zapewnieniu zgodności norm prawnych i opartych na tych normach rozstrzygnięć indywidualnych z obowiązującymi w społeczeństwie normami pozaprawnymi, zwłaszcza moralnymi. W doktrynie i orzecznictwie zgodnie podkreśla się, że przy przyjmowaniu nadużycia prawa konieczne jest zachowanie szczególnej ostrożności. W praktyce, winno to następować w sytuacjach wyjątkowych. Należy przy tym mieć na względzie dwie zasadnicze okoliczności, a mianowicie, że domniemywa się, iż osoba korzystająca ze swego prawa czyni to w sposób zgodny z zasadami współzycia społecznego oraz że odwołanie się zwłaszcza ogólnikowo do klauzul generalnych przewidzianych w art. 5 k.c. nie może podważać pośrednio mocy obowiązujących przepisów prawnych (por. wyrok Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 7 maja 2003 roku, IV CKN 120/01, opubl. L.). W judykaturze wskazuje się, że zastosowanie art. 5 k.c. wymaga wszechstronnej oceny całokształtu szczególnych okoliczności rozpatrywanego wypadku, w ścisłym powiązaniu z konkretnym stanem

faktycznym. Podkreśla się także, iż nie można powoływać się ogólnie na nieokreślone zasady współzycia, lecz należy konkretnie wskazać, jaka z przyjętych w społeczeństwie zasad współzycia społecznego doznałaby naruszenia w konkretnej sytuacji (tak m.in. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 27 czerwca 2001 r., II CKN 604/00, opubl. OSNC 2002 rok, z. 3, poz. 32, Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 14 października 1998 roku, Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 7 maja 2003 r., IV CKN 120/01, L.; Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 23 maja 2002 roku, IV CKN 1095/00, niepubl.; Sąd Najwyższy w wyroku z dnia z 14 października 1998 roku, II CKN 928/97, OSN 1999, Nr 4, poz. 75). Istotą prawa cywilnego jest strzeżenie praw podmiotowych, a zatem wszelkie rozstrzygnięcia prowadzące do redukcji bądź unicestwienia tych praw wymagają z jednej strony ostrożności, a z drugiej bardzo wnikliwego rozważenia wszystkich aspektów rozpoznawanego wypadku. Zasady współzycia społecznego w rozumieniu art. 5 k.c. są bowiem pojęciem pozostającym w nierozłącznym związku z całokształtem okoliczności danej sprawy i w takim całościowym ujęciu wyznaczają podstawy, granice i kierunki jej rozstrzygnięcia w wyjątkowych sytuacjach, które przepis ten ma na względzie. Dlatego, jak wskazano powyżej, dla zastosowania art. 5 k.c. konieczna jest ocena całokształtu szczególnych okoliczności danego wypadku w ścisłym powiązaniu nadużycia prawa z konkretnym stanem faktycznym (tak m.in. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 22 listopada 1994 roku, II CRN 127/94, opubl. L.). Na treść zasad współzycia społecznego składają się elementy etyczne i socjologiczne kształtowane przez oceny moralne i społeczne stanowiące uzupełnienie porządku prawnego. Zatem przez zasady współzycia społecznego należy rozumieć podstawowe zasady etycznego i uczciwego postępowania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 czerwca 2002 roku, IV CKN 1095/00, opubl. Legalis oraz wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 13 listopada 1991 roku, I ACr 411/91, opubl. Wokanda 1992 rok, nr 4, s.30).

Ciężar dowodu istnienia okoliczności faktycznych uzasadniających zarzut naruszenia zasad współzycia społecznego spoczywa na tym, kto ten zarzut podnosi. W realiach niniejszej sprawy, pozwana nie wskazała żadnej konkretnej zasady współzycia społecznego, której naruszenie miałoby stanowić dochodzenie przez powoda przysługujących mu roszczeń z tytułu umowy pożyczki zawartej z M. S. (1) ani nie wykazała, że taka zasada występuje w powszechnie akceptowanym w społeczeństwie systemie wartości, zasad etycznych i uczciwego postępowania, ani że określone zachowanie powoda można zakwalifikować jako nadużycie prawa nie zasługujące na poparcie z punktu widzenia zasad współzycia społecznego.

Żądanie przez powoda zapłaty należności z tytułu umowy pożyczki od spadkobierców pożyczkobiorcy jest wykonywaniem przysługującego powodowi jako wierzycielowi uprawnienia do żądania spełnienia świadczenia. Wbrew twierdzeniom pozwanej, nie sposób przyjąć, iż owo żądanie pozostaje w sprzeczności z zasadami współzycia społecznego z uwagi na fakt, iż powód skierował swe żądanie przeciwko spadkobiercom M. S. (1), a nie przeciwko Towarzystwu (...) Wzajemnych Spółdzielczych Kas Oszczędnościowo – Kredytowych, w którym M. S. (1) posiadał Grupowe Ubezpieczenie Następstw Nieszczęśliwych Wypadków A. a także z tego powodu, iż powód nie informował pozwanej o treści umowy ubezpieczenia, przez co uniemożliwiło jej dochodzenie roszczeń z umowy ubezpieczenia przed upływem terminu przedawnienia. Na uwagę zasługuje bezsporna okoliczność, iż umowa pożyczki z dnia 1 kwietnia 2009 roku była zabezpieczona cesją wierzytelności przysługującej pożyczkobiorcy z umowy ubezpieczenia grupowego ATUT. W konsekwencji, zgodnie z przepisem art.509 k.c., wierzytelność z owej umowy ubezpieczenia przysługuje powodowi, a nie spadkobiercom M. S. (1). Albowiem, skoro M. S. (1) przed śmiercią przeniósł wskazaną wierzytelność z umowy ubezpieczenia na rzecz powoda, nie wchodziła ona w skład spadku po nim. W konsekwencji, owa wierzytelność z umowy ubezpieczenia nie mogła przejść w drodze dziedziczenia na jego spadkobierców i być przez nich dochodzona. W tej sytuacji, powód nie miał obowiązku informowania przedstawicieli ustawowych W. S. o warunkach ubezpieczenia grupowego ATUT. Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo-Kredytowa im. F. S. z siedzibą w G. mogła zdecydować przeciwko komu będzie dochodzić roszczeń. Jak wynika ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, powód po uzyskaniu informacji o zgonie pożyczkobiorcy wystąpił w pierwszym rzędzie z wnioskiem o wypłatę świadczenia z ubezpieczenia A. Na skutek odmowy wypłaty świadczenia z umowy ubezpieczenia, powód podjął czynności celem ustalenia kręgu spadkobierców zmarłego, w wyniku których skierował wezwanie do zapłaty do pozwanej W. S., a następnie w braku reakcji na to wezwanie wytoczył powództwo o zapłatę. Takie postępowanie powoda nie sposób uznać za naruszające zasady współzycia społecznego. Nie stanowi także naruszenia owych zasad fakt wystąpienia przez powoda z powództwem tuż przed upływem terminu przedawnienia. Albowiem, wierzyciel ma

prawo wytoczyć powództwo o należne mu świadczenie aż do momentu przedawnienia roszczenia i jego uprawnienie w tym zakresie nie jest ograniczone żadnym innym terminem.

Na marginesie rozważań wskazać należy, iż wbrew twierdzeniom pełnomocnika pozwanej, przedstawiciele ustawowi małoletniej pozwanej mieli wiedzę o fakcie ubezpieczenia umowy pożyczki zawartej z M. S. (1) już w chwili doręczenia wezwania do zapłaty, do którego załączono kopię umowy pożyczki, w której zawarto informację o ubezpieczeniu. W świetle zgromadzonych dowodów, strona pozwana nie zareagowała na wezwanie, nie odnosiła się również do kwestii ubezpieczenia umowy pożyczki. Ponadto, treść sprzeciwu pozwanej W. S. z dnia 3 grudnia 2012 roku świadczy o tym, że pozwana miała wówczas wiedzę o ubezpieczeniu umowy pożyczki.

Powód nie może ponosić ujemnych konsekwencji nie wywiązania się przez pożyczkobiorcę z obowiązków wynikających z umowy pożyczki. Ujemne następstwa niespłacenia przez pożyczkobiorcę pożyczki nie mogą być usuwane przez zastosowanie art. 5 k.c. Argumentacja pozwanej w istocie sprowadza się do próby przerwania na stronę powodową konsekwencji bezczynności jej przedstawicieli ustawowych pozwanej zarówno w kwestii złożenia skutecznego oświadczenia o odrzuceniu spadku jak i odniesienia się do wezwania do zapłaty.

Pełnomocnik pozwanej na rozprawie w dniu 28 listopada 2017 roku powoływał się również na wyzysk, wskazując, że powód wykorzystał przymusową sytuację zaciągnięcia kredytu przez spadkodawcę. Zarzucał też, iż umowa pożyczki jest sprzeczna z dobrymi obyczajami, podnosząc, że wzorzec umowy został sporządzony przez powoda.

W pierwszej kolejności wskazać należy, iż zarzut ten jest w świetle przepisu art. 207 § 6 k.p.c. spóźniony. Zarządzeniem z dnia 19 kwietnia 2017 roku, doręczonym w dniu 26 kwietnia 2017 roku, Sąd udzielił pełnomocnikowi pozwanej terminu 14 dni na: złożenie pisma procesowego, w którym sprecyzuje aktualne stanowisko pozwanej w sprawie – pod rygorem zwrotu pisma oraz zgłoszenie wszelkich twierdzeń, zarzutów i dowodów pod rygorem ich pominięcia jako spóźnionych. W zakreślonym terminie pełnomocnik pozwanej nie zgłosił zarzutu, jakoby umowa pożyczki zawarta z M. S. (1) była dotknięta wyzyskiem ani zarzutu sprzeczności jej postanowień z dobrymi obyczajami. Nie wykazał też, aby pozwana nie zgłosiła owego zarzutu bez swojej winy albo żeby jego zgłoszenie na ostatniej rozprawie uzasadniały inne wyjątkowe okoliczności.

Po drugie, wskazane zarzuty nie zasługiwały na uwzględnienie także z innych względów.

Zgodnie z art. 720 § 1 k.c., przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości.

Stosownie do art. 388 § 1 k.c. jeżeli jedna ze stron, wyzyskując przymusowe położenie, niedołęstwo lub niedoświadczenie drugiej strony, w zamian za swoje świadczenie przyjmuje albo zastrzega dla siebie lub dla osoby trzeciej świadczenie, którego wartość w chwili zawarcia umowy przewyższa w rażąco stopniu wartość jej własnego świadczenia, druga strona może żądać zmniejszenia swego świadczenia lub zwiększenia należnego jej świadczenia, a w wypadku gdy jedno i drugie byłoby nadmiernie utrudnione, może ona żądać unieważnienia umowy. Zgodnie z ugruntowanym w doktrynie i orzecznictwie poglądem, który Sąd Rejonowy podziela, instytucja wyzysku znajduje zastosowanie wyłącznie przy tzw. umowach wzajemnych, które polegają na tym, że świadczenie jednej strony jest odpowiednikiem (ekwiwalentem) świadczenia drugiej strony umowy (tak m.in. Z. Radwański, w: System Prawa Cywilnego, t. 3, s. 387; W. Popiołek, w: K. Pietrzykowski, KC. Komentarz, t. 1, 2008, art. 388, Nb 3; Cz. Żuławska, w: G. Bieniek (red.), Komentarz, s. 161; A. Olejniczak, w: A. Kidyba (red.), KC. Komentarz, t. 3, 2010, s. 240).

Umowa pożyczki choć jest umową dwustronnie zobowiązującą, nie jest umową wzajemną. Zwrot przedmiotu pożyczki nie stanowi ekwiwalentu świadczenia pożyczkodawcy. Także ewentualna odplata pożyczkobiorcy za uzyskanie możliwości korzystania z przedmiotu pożyczki przez pewien okres nie jest uważana za taki ekwiwalent (por. np. A. Szpunar, „O umowie pożyczki”, Państwo i Prawo 1992 rok, z. 12; L. M. Kostowski, w: Komentarz 1972, t. 2, s. 1517; W. Pyziół, w: System Prawa Prywatnego, t. 8, s. 297; J. Gołaczyński, w: Gniewek, Komentarz KC 2011, s. 1223; T. Justyński, „Relacja między art. 58 § 2 k.c. a art. 388 k.c. w kontekście nadmiernych odsetek umownych”, PS 2004,

Nr 1; Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 28 czerwca 2002 roku, I CKN 378/01, Legalis;). Skoro umowa pożyczki nie jest umową wzajemną, nie można w odniesieniu do niej mówić o wystąpieniu wady w postaci wyzysku.

Ponadto, pozwana nie udowodniła (a nawet nie zgłosiła w tym zakresie żadnych wniosków dowodowych), aby powód istotnie wyzyskał przymusowe położenie M. S. (1) ani na czym owo przymusowe położenie miałyby polegać. Sam fakt, iż M. S. (1) chciał zaciągnąć pożyczkę, w tym w celu spłaty innych zobowiązań, nie stanowi spełnienia przesłanek z art. 388 § 1 k.c.

Odnosząc się do zarzutu sprzeczności przedmiotowej umowy pożyczki zawartej przy użyciu wzorca z dobrymi obyczajami, wskazać należy, iż zgodnie z art. 384 § 1 k.c., w brzmieniu obowiązującym w chwili zawarcia umowy, ustalony przez jedną ze stron wzorec umowy, w szczególności ogólne warunki umów, wzór umowy, regulamin, wiąże drugą stronę, jeżeli został jej doręczony przed zawarciem umowy. Natomiast, jak wynika z art. 385¹ § 1 k.c., postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nie uzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. W świetle § 2 art. 385¹ k.c., jeżeli postanowienie umowy zgodnie z art. 385¹ § 1 k.c. nie wiąże konsumenta, strony są związane umową w pozostałym zakresie. Zaś, za nieuzgodnione indywidualnie uważa się te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta (art. 385¹ § 3 k.c.). Natomiast, oceny zgodności postanowienia umowy z dobrymi obyczajami dokonuje się według stanu z chwili zawarcia umowy, biorąc pod uwagę jej treść, okoliczności zawarcia oraz uwzględniając umowy pozostające w związku z umową obejmującą postanowienie będące przedmiotem oceny (art. 385² k.c.). Z kolei, przepis art. 385³ k.c. zawiera przykładowe wyliczenie najczęściej w praktyce występujących niedozwolonych postanowień umownych.

Jak wynika z powyższych przepisów, sam fakt zawarcia umowy przy użyciu wzorca nie przesądza o jej sprzeczności z dobrymi obyczajami i nie powoduje jej automatycznej nieważności czy też braku związania konsumenta jej postanowieniami. Ponadto, na uwagę zasługuje okoliczność, iż zarzut sprzeczności z dobrymi obyczajami może dotyczyć jedynie skonkretyzowanych postanowień umownych, gdyż nawet w przypadku wystąpienia sytuacji wskazanej w z art. 385¹ § 1 k.c. strony są związane pozostałymi postanowieniami umownymi.

Pozwana reprezentowana przez zawodowego pełnomocnika nie sprecyzowała zarzutu sprzeczności postanowień umowy pożyczki z dobrymi obyczajami, nie wskazała, które z owych postanowień miałyby naruszać dobre obyczaje i na czym ich naruszenie miałyby polegać ani nie udowodniła swych twierdzeń w tym zakresie.

Jak wynika ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, pożyczkodawca M. S. (1) podpisując umowę pożyczki pokwitował jednocześnie fakt otrzymania załącznika numer 1 do umowy w postaci Regulaminu udzielania kredytów i pożyczek w (...), załącznika numer 2 w postaci planu spłaty pożyczki, a także zestawienia szacunkowych kosztów postępowania sądowego i egzekucyjnego, do poniesienia których zobowiązany będzie pożyczkobiorca w przypadku skierowania sprawy na drogę postępowania sądowego, a także wzoru oświadczenia o odstąpieniu od umowy oraz tabeli opłat (...) im. (...).

Mając na uwadze powyższe, w ocenie Sądu, M. S. (1) był związany nie tylko postanowieniami zawartej z powodem umowy pożyczki, ale także postanowieniami Regulaminu udzielania kredytów i pożyczek w (...) oraz planu spłaty pożyczki.

Konkludując, powództwo zasługiwało na uwzględnienie co do zasady.

Ze złożonych przez powoda do akt sprawy dokumentów, w tym raportu spłaty i zestawienia operacji na rachunku, wynika, iż zadłużenie M. S. (1) na dzień 22 sierpnia 2012 roku opiewało na kwotę 26.996,75 zł, tym kwota 16.331,99 zł z tytułu kapitału, kwota 123,50 zł z odsetek umownych i kwota 10.541,26 zł z tytułu odsetek karnych.

Powód żądał od dochodzonej pozewem kwoty 26.996,75 zł dalszych odsetek umownych w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP od dnia wniesienia pozwu (czyli od dnia 22 sierpnia 2012 roku) do dnia zapłaty.

Stosownie do brzmienia art. 481 § 1 k.c., jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Natomiast w myśl § 2 przywołanego przepisu, jeżeli stopa odsetek za opóźnienie nie była z góry oznaczona, należą się odsetki ustawowe (od 1 stycznia 2016 roku odsetki ustawowe za opóźnienie). Jednakże, gdy wierzytelność jest oprocentowana według stopy wyższej niż stopa ustawowa, wierzyciel może żądać odsetek za opóźnienie według tej wyższej stopy (§ 2).

Powyższa regulacja uprawnia do stwierdzenia, iż świadczenie odsetkowe jest należne wierzycielowi niezależnie od winy dłużnika, a zatem dla wykazania zasadności roszczenia *in concreto* wystarczy udowodnienie, iż dłużnik był obowiązany do świadczenia pieniężnego, którego nie wykonał w terminie. Odpowiedzialność dłużnika z tytułu odsetek ma więc charakter zobiektywizowany, bowiem dla jej bytu obojętne jest, czy dłużnik popadł w opóźnienie zwykłe czy też w opóźnienie kwalifikowane, zawinione czyli w zwłokę (zob. K. Zagrobelny „Komentarz. Kodeks cywilny.” pod red. E. Gniewka Warszawa 2014). Dłużnik nie może się zwolnić z obowiązku zapłaty odsetek przez wykazanie, że nie ponosi odpowiedzialności za okoliczności, które spowodowały opóźnienie (np. wyrok Sądu Najwyższego z 23 marca 1977 roku, II CR 63/77, PUG 1977 rok, Nr 8-9, Kodeks cywilny. Komentarz.” pod red. prof. dr hab. Krzysztofa Pietrzykowskiego, 2011 rok). Reżim odpowiedzialności dłużnika jest tu bardzo surowy (odpowiedzialność ma charakter tak zwanej odpowiedzialności absolutnej), ponieważ dłużnik nie może uwolnić się od niej ani przez ekskulpację, ani przez powołanie się na okoliczności egzoneracyjne. Odsetki należą się za cały czas opóźnienia, począwszy od dnia wymagalności długu (por. A. Janiak, glosa do wyroku Sądu Najwyższego z 28 maja 1999 roku, III CKN 196/98, OSP 2000 rok, Nr 7-8, poz. 115, Kodeks cywilny. Komentarz.” pod red. prof. dr hab. Krzysztofa Pietrzykowskiego, 2011 rok).

Natomiast, stosownie do przepisu art. 482 § 1 k.c., od zaległych odsetek można żądać odsetek za opóźnienie dopiero od chwili wytoczenia o nie powództwa, chyba że po powstaniu zaległości strony zgodziły się na doliczenie zaległych odsetek do dłużnej sumy.

Zgodnie z art. 359 § 2¹ k.c., w brzmieniu obowiązującym w dacie zawarcia umowy pożyczki z dnia 1 kwietnia 2009 roku i do dnia 1 stycznia 2016 roku, maksymalna wysokość odsetek wynikających z czynności prawnej nie może w stosunku rocznym przekraczać czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP (odsetki maksymalne).

W niniejszej sprawie zgodnie z pkt 23 umowy pożyczki oraz w świetle § 24 ust. 2 Regulaminu Udzielania Kredytów i P. przez (...) od niespłaconego w całości lub części kapitału, a od dnia wniesienia powództwa od całości zadłużenia, powód był uprawniony do naliczania odsetek umownych w wysokości czterokrotności wysokości stopy kredytu lombardowego NBP.

Z kolei, w świetle obowiązującego od dnia 1 stycznia 2016 roku, brzmienia przepisu art. 481 § 2¹k.c., maksymalna wysokość odsetek za opóźnienie nie może w stosunku rocznym przekraczać dwukrotności wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie (odsetki maksymalne za opóźnienie).

Stopa kredytu lombardowego NBP w okresie od 25 czerwca 2009 roku do 19 stycznia 2011 roku wynosiła 5%, w okresie od 20 stycznia 2011 roku do 5 kwietnia 2011 roku – 5,25%, w okresie od 6 kwietnia 2011 roku do 11 maja 2011 roku – 5,5%, w okresie od 12 maja 2011 roku do 8 czerwca 2011 roku – 5,75%, w okresie od 9 czerwca 2011 roku do 9 maja 2012 roku – 6%, w okresie od 10 maja 2012 roku do 7 listopada 2012 roku – 6,25%. A zatem, kwota 10.541,26 zł z tytułu odsetek karnych została przez powoda wyliczona prawidłowo.

Natomiast, stopa kredytu lombardowego NBP w okresie od 5 marca 2015 roku do chwili obecnej wynosi 2,5% w stosunku rocznym. Zaś aktualna, obowiązująca od dnia 1 stycznia 2016 roku, wysokość odsetek ustawowych wynosi 5% w stosunku rocznym (Obwieszczenie Ministra Sprawiedliwości w sprawie wysokości odsetek ustawowych z dnia 7 stycznia 2016 roku, M.P. z 2016 r. poz. 46), a odsetek ustawowych za opóźnienie 7% w stosunku rocznym (Obwieszczenie Ministra Sprawiedliwości w sprawie wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie z dnia 7 stycznia 2016 roku, M.P. z 2016 r. poz. 47).

A zatem, od dnia 1 stycznia 2016 roku do chwili wyrokowania wysokość odsetek umownych żądanych przez powoda, w wysokości czterokrotności wysokości stopy kredytu lombardowego NBP, nie przekroczyła wysokości maksymalnych odsetek za opóźnienie.

Mając na uwadze powyższe, na podstawie przepisu art.481 § 1 i 2 k.c. oraz art.482 § 1 k.c., Sąd zasądził od kwoty 26.996,75 zł odsetki umowne w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP od dnia 22 sierpnia 2012 roku do dnia zapłaty. Jednocześnie, mając na uwadze okoliczność, że taka sytuacja, iż odsetki umowne w wysokości czterokrotności wysokości stopy kredytu lombardowego NBP przekroczą wysokość maksymalnych odsetek za opóźnienie, może nastąpić w przyszłości oraz treść art. 481 § 2² k.c., zgodnie z którym jeżeli wysokość odsetek za opóźnienie przekracza wysokość odsetek maksymalnych za opóźnienie, należą się odsetki maksymalne za opóźnienie, należało zastrzec, że od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty odsetki umowne za opóźnienie nie mogą przekraczać dwukrotności wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie.

Wobec braku działu spadku po M. S. (1) odpowiedzialność spadkobierców za długi spadkowe ma charakter solidarny (art.1034 § 1 k.c.). W konsekwencji, odpowiedzialność pozwanej W. S. z tytułu przedmiotowej pożyczki ma charakter solidarny z odpowiedzialnością J. S. (1), w stosunku do którego wydano prawomocny nakaz zapłaty.

A zatem, w świetle złożonych do akt sprawy dokumentów w postaci umowy pożyczki, Regulaminu Udzielania Kredytów i P. przez (...) im. (...) w G., Statutu Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo- Kredytowej im. F. S. z siedzibą w G., a także przedłożonych raportów spłaty, powództwo zasługiwało na uwzględnienie w całości z tym zastrzeżeniem, iż że od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty odsetki umowne nie mogą przekraczać dwukrotności wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie, a odpowiedzialność W. S. ma charakter solidarny z odpowiedzialnością J. S. (1), w stosunku do którego uprawomocnił się nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 24 października 2012 roku, wydany przez Referendarza Sądowego Sądu Rejonowego w Kutnie, w sprawie o sygnaturze akt I Nc 776/12.

Przyjęcie spadku z dobrodziejstwem inwentarza nie powoduje zwolnienia spadkobiercy od długów spadkowych, niezależnie od faktycznego stanu czynnego spadku. Natomiast, zgodnie z art. 319 k.p.c. jeżeli pozwany ponosi odpowiedzialność z określonych przedmiotów majątkowych albo do wysokości ich wartości, sąd może, nie wymieniając tych przedmiotów ani ich wartości, uwzględnić powództwo zastrzegając pozwanemu prawo do powołania się w toku postępowania egzekucyjnego na ograniczenie odpowiedzialności. Powołany przepis nie daje podstawy do oddalenia powództwa na tej podstawie, że brak jest majątku spadkowego, w przypadku ograniczenia zakresu odpowiedzialności dłużnika za dług spadkowy do wartości stanu czynnego spadku (przyjęcie spadku z dobrodziejstwem inwentarza z art. 1031 § 2 k.c.). Ustalenie, czy istnieje spadek (majątek) pozwalający na zaspokojenie przypadającej od dłużnika należności, należy bowiem do postępowania egzekucyjnego (tak między innymi Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 9 września 1976 roku, IV PR 135/76, OSNC 1977 rok, Nr 4, poz. 80).

Dlatego też, mając na uwadze treść przepisu art.319 k.p.c. i ugruntowane stanowisko judykatury w zakresie sposobu jego stosowania, Sąd w punkcie 2 wyroku zastrzegł pozwanej W. S. prawo do powołania się w toku postępowania egzekucyjnego prowadzonego na podstawie niniejszego wyroku na ograniczenie odpowiedzialności do wartości stanu czynnego spadku po M. S. (1), który zgodnie z postanowieniem Sądu Rejonowego dla Łodzi-Widzewa w Łodzi z dnia 2 grudnia 2016 roku, wydanym w sprawie o sygnaturze akt II Ns 795/14, nabyła z dobrodziejstwem inwentarza.

Powód wygrał proces, a pozwana go przegrała. A zatem, zgodnie z przepisem art. 98 § 1 k.p.c., przewidującym zasadę odpowiedzialności za wynik procesu, pozwana zobowiązana była wrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty

niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu). Powód poniósł koszty procesu w postaci: opłaty od pozwu w kwocie 1.350 zł, opłaty skarbowej od pełnomocnictwa w wysokości 17 zł oraz wynagrodzenia pełnomocnika w osobie radcy prawnego w kwocie 2.400 zł (§ 6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych Dz. U. Nr 163, poz. 1349 ze zm.). Sąd nie obciążył pozwanej obowiązkiem zwrotu tych kosztów na podstawie przepisu art.102 k.p.c., zgodnie z którym w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami.

Rozstrzygając wniosek strony pozwanej o nie obciążanie jej kosztami procesu, Sąd zważył, iż w art. 102 k.p.c. ustawodawca odwołuje się do pojęcia „wypadków szczególnie uzasadnionych”. Takie sformułowanie wprawdzie nie jest klauzulą generalną, jednak opiera się na zwrocie niedookreślonym, który może odsyłać również do argumentów natury aksjologicznej. Regulacja ta znajdzie zastosowanie w wyjątkowych sytuacjach, gdy z uwagi na okoliczności konkretnej sprawy, zastosowanie reguł ogólnych k.p.c. dotyczących zwrotu kosztu procesu byłoby nieuzasadnione. Podkreślić należy, że zastosowanie przez sąd art. 102 k.p.c. powinno być bowiem oceniane w całości okoliczności, które uzasadniałyby odstępstwo od podstawowych zasad decydujących o rozstrzygnięciu w przedmiocie kosztów procesu. Do kręgu tych okoliczności należy zaliczyć zarówno fakty związane z samym przebiegiem procesu, jak i fakty leżące na zewnątrz procesu, zwłaszcza dotyczące stanu majątkowego (sytuacji życiowej) stron. Okoliczności te powinny być nadto oceniane przede wszystkim z uwzględnieniem zasad współżycia społecznego (vide: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 1974 roku, II CZ 223/73, Lex nr 7379). Przepis art. 102 k.p.c. ustanawia zasadę słuszności, będącą odstępstwem od zasady odpowiedzialności za wynik procesu. Jest rozwiązaniem szczególnym, niepodlegającym wykładni rozszerzającej, wykluczającym stosowanie wszelkich uogólnień, wymagającym do swego zastosowania wystąpienia wyjątkowych okoliczności. Nie konkretyzuje on pojęcia wypadków szczególnie uzasadnionych, pozostawiając ich kwalifikację, przy uwzględnieniu całokształtu okoliczności danej sprawy, sądowi (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 grudnia 1973 roku, II CZ 210/73, LEX nr 7366). Sposób skorzystania z przepisu art. 102 k.p.c. jest suwerennym uprawnieniem jurysdykcyjnym sądu orzekającego i do jego oceny należy przesądzenie, czy wystąpił szczególnie uzasadniony wypadek, który uzasadnia odstąpienie, a jeśli tak to, w jakim zakresie, od generalnej zasady obciążenia kosztami procesu strony przegrywającej spór (tak wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 maja 2006 r., III CK 221/05, L.).

W niniejszej sprawie, pozwana jest osobą małoletnią. Pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym z rodzicami J. S. (2) i P. S., z których tylko ojciec posiada zatrudnienie. Uzyskiwane przez ojca pozwanej dochody pokrywają niezbędne comiesięczne wydatki rodziny z tytułu opłat za mieszkanie i media, zakupu żywności i odzieży oraz utrzymania pozwanej. Koszty procesu poniesione przez powoda przekraczają wysokość miesięcznego dochodu rodziny pozwanej. Dodatkowo wskazać należy, iż powód korzysta ze stałej obsługi prawnej. Z tych względów, Sąd nie obciążył pozwanej obowiązkiem zwrotu kosztów procesu na rzecz powoda.